

Contact blad

**Stop nooit
met dromen**

Colofon

Het *Contactblad* is een uitgave van Johanniter Nederland. Het tijdschrift wordt verspreid onder alle vrijwilligers en andere betrokkenen van Johanniter Nederland. Het *Contactblad* verschijnt drie keer per jaar.

Redactie

Joke Bos-Sinoo, Karel Greven, Sacha Jansen,
Katinka Kersting, David van Lennep, Joost Röselaers

Bijdragen

Iedereen is van harte uitgenodigd mee te denken over interessante of zinvolle artikelen in het tijdschrift. We verzoeken u echter niet zomaar kopij in te zenden, maar vooraf even contact op te nemen met de redactie.

Contact

Voor alle zaken betreffende de inhoud van het tijdschrift kunt u contact opnemen met Katinka Kersting.

☎ 070 – 364 9920

✉ kersting@johanniter.nl

Fotografie

Diverse vrijwilligers

Vormgeving

www.makingwaves.nl

Druk

De Hoop Grafisch Centrum, Dordrecht

Johanniter Nederland

Lange Voorhout 48, 2514 EG Den Haag

☎ 070 – 364 9920

☎ 070 – 356 1137

✉ info@johanniter.nl

🌐 www.johanniter.nl

Bankrekening: NL38 ABNA 0258538147

Johanniter Nederland werkt mét mensen vóór mensen.

Onze vrijwilligers zetten zich in voor diegenen die door ziekte, ouderdom, een beperking of sociaal isolement minder vanzelfsprekend kunnen meedoen in de samenleving. Wij nemen praktisch drempels weg, zorgen voor plezierige momenten en creëren een breed scala aan ontmoetingen. Hiermee verrijken wij het leven van alle betrokkenen. In onze visie moet hulp geven en hulp ontvangen vanzelfsprekend zijn.

Van de redactie

Beste lezer,

Het zijn verwarrende tijden. Het ene moment denk je dat alles weer zijn oude ritme krijgt. Dat we de draad weer kunnen oppakken. Dit gevoel is voor mij het sterkst wanneer ik op een mooie zomerdag door Zuid-Limburg mag toeren. Ik geniet van het glooiende landschap, van de gastvrijheid en het bourgondische karakter van de dorpen en steden. Alles lijkt verleden tijd. Het gevoel dat we terugkeren naar het vertrouwde leven van vóór corona komt ook door de bijzondere prestaties van Nederlandse sporters. Maar dan ineens is de onzekerheid er weer. Is corona echt onder controle met de vaccinatieprogramma's? Kunnen we bewoners van verpleeghuizen nog wel voldoende zorg en aandacht blijven geven? Wat zijn de gevolgen van de oorlog in Oekraïne? Wat als de opvang van vluchtelingen echt spaak loopt? Kan ik met de torenhoge inflatie straks wel alle rekeningen betalen? Wordt het apenpokkenvirus net zo groot als corona? Hoe moet het met de boeren? Van alle kanten word ik bestookt door onderwerpen waarvan ik niet goed weet hoe ik er mee om moet gaan. Dan kan de vertwijfeling toeslaan. Ik probeer dan een houvast te vinden door te kijken naar wat er wel goed gaat. Hoe mooi is het dat er vanuit alle windstreken hulp geboden wordt aan slachtoffers van het conflict in Oekraïne. In dit blad wordt er over geschreven.

En evenzo hoe fijn is het dat er ondanks tegenvallers zoveel vrijwilligers zijn die energie putten uit hun werk voor de Floriade. En hoe geweldig is het dat de wervingscampagne voor vrijwilligers succesvol is en dat er steeds weer nieuwe vrijwilligers zijn die zich willen gaan inzetten. En ja, soms blijft alles een beetje bij het oude want ook dit jaar zijn er weer Johanniter vakanties, alweer voor het vijfenzestigste jaar. Samen kunnen de wereld echt wat mooier maken. En dat hoeft niet altijd heel groot te zijn. Saskia en Serge zongen het al: *Die uitgestoken hand die je van hen niet had verwacht, dat kleine bosje bloemen en precies op dat moment, die onverwachte brief als je alleen of eenzaam bent. 't Zijn de kleine dingen die het doen die het doen.*

KAREL GREVEN

Inhoudsopgave

Gluren bij de bureu

Almere, deze jonge en bijzondere stad, die het groen altijd omarmde, organiseert tot en met 9 oktober 2022 op een zestig hectare groot terrein de Floriade. Ook hier worden vrijwilligers ingezet.

Internationaal

De oorlog in Oekraïne en de uitzichtloze situatie hebben enorme gevolgen. Vanuit heel Europa wordt door Johanniter organisaties hulp geboden. In dit artikel geven we een indruk van de vele fantastische initiatieven die momenteel gaande zijn.

De waarde van kwetsbaarheid

Uit de diepte roep ik tot U, zegt een oude Psalm. Wat is die roep uit de diepte herkenbaar! In tijden van misère zoeken wij elkaar blijkbaar op. Dan voelen wij de sterke behoefte om ons met elkaar te verbinden. En dan ontstaat er ook ruimte voor zingevingsvragen.

En verder

4 Johanniter vakanties door de jaren heen • 6 Johanniter vakantie, een dagboek • 8 Een gesprek in de boekwinkel • 13 Gedicht • 18 Te doen in • 20 Subsidie leidt tot ervaringen en resultaten • 22 Puzzel • 23 Korte berichten, agenda, spelduitreikingen • 24 In contact met

➤ Johanniter vakanties door

Dit jaar vieren we het 65-jarig bestaan van de Johanniter vakanties. Maar hoe begon het allemaal? We stappen even terug in de tijd.

Prins Hendrik, gemaal van Koningin Wilhelmina en Johanniter rechtsridder, bewerkstelligde op 30 april 1909, ter ere van de geboorte van kroonprinses Juliana, de oprichting van de Commenderij Nederland van de Balije Brandenburg der Johanniter Orde. Uit deze commenderij is later de Johanniter Orde in Nederland voortgekomen.

Begin 20e eeuw was vrijwilligerswerk uitsluitend iets voor de elite. Zij deed dit door bijvoorbeeld deel te nemen aan een comité voor armenzorg. De doelstelling van de Orde – het dienen van de mensheid door hulp te verlenen aan gewonden, zieken en anderszins hulpbehoevenden en mee te werken aan maatregelen waardoor menselijk leed kan worden voorkomen of verzacht – werd in de begintijden dan ook ingevuld door beroepskrachten. ‘Johanniter zusters’ waren gediplomeerd verpleegkundigen, veelal afkomstig uit eigen kring, die bereid waren de doelstellingen van de Orde te onderschrijven. Zij werden onder meer ingezet in ziekenhuizen waarmee de Orde contracten had afgesloten. Enige tijd later deden echter ook vrijwilligers hun intrede, zij werden ‘Johanniter helpsters’ genoemd. Deze jonge vrouwen hadden een tweejarige opleiding bij het Rode Kruis gevolgd en daarnaast een opleiding ‘Geestelijke Vorming’ (Bijbelstudie) van de Johanniter Orde. Zowel de zusters als de helpsters konden tijdens de Tweede Wereldoorlog nuttige hulp bieden.

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werden veel vrouwen opgeleid tot Johanniter helpster. Het idee was dat deze Johanniter helpsters ingezet konden worden als er een ramp gebeurde. Het aantal rampen was – gelukkig – zeer gering en de helpsters gingen op een andere manier aan de slag. In 1957 werd namelijk de eerste Johanniter vakantie week georganiseerd.

Het idee kwam van de Damesafdeling van de Johanniter Orde. In het *Contactblad* van september

1956 wordt het als volgt onder de aandacht gebracht: *‘In overleg met de verschillende instanties [...] besloot de Damesafdeling der Orde van Sint-Jan een vacantieweek te houden voor oudere invalide vrouwen. Naar ons n.l. van verschillende zijden werd verzekerd, wordt deze groep nog het minst bereikt.’* Om deze vakantie mogelijk te maken wordt verderop in het artikel om hulp gevraagd: *‘Wij doen hierbij [...] een dringend beroep op alle Johanniter Zusters (Verpleegsters) en Johanniter Helpsters (3de, 2de en 1^e kl.) om zich zo enigszins mogelijk vrij te maken en ons daardoor instaat te stellen – naar wij hopen – die week zon en vreugde in veler harten te brengen.’*

Het lukt om voldoende mensen te mobiliseren en van 15 – 22 juni 1957 vond de allereerste Johanniter vacantieweek plaats in de Leemkule bij Hattem. Naast 29 gasten gingen er dames van de Orde mee evenals Johanniter zusters en Johanniter helpsters voor de verzorging en Rode Kruis helpers voor het zwaardere werk. De ietwat strenge mejuffrouw Rijnders zwaaide de scepter en dwong veel respect af. Ook was er een hele hofhouding aan huishoudelijke hulp meegekomen. Naast poetsen, bedden opmaken, koken, afwassen, hoorde ook schoenenpoetsen tot de taken. In die tijd was er een groot verschil tussen rangen en standen, men droeg een uniform en de zusters hadden

de jaren heen

een kapje op hun hoofd. Er was een duidelijke hiërarchie en een bijna militaire organisatiestructuur. De naam van enkele functies getuigt daarvan. Zo was de kampcommandante (in de wandeling kampco) verantwoordelijk voor de hele gang van zaken buiten de zorg om.

Geleidelijk aan veranderde er een en ander. Tot 1966 waren er alleen vrouwelijke gasten en werd er één week per jaar georganiseerd. In 1967 vonden er drie vakantieweken plaats, met steeds meer mannelijke gasten. In 1978 werden er vier weken georganiseerd en vanaf 1981 werden er vijf vakantieweken per jaar gehouden op diverse locaties in Nederland. Vanaf 2019 worden er ook kortere vakanties georganiseerd en richten we ons niet alleen op mensen die zorg nodig hebben, maar bieden we ook vakanties aan voor mensen die eenzaam zijn of die niet de financiële middelen hebben om zelf een vakantie te bekostigen. Ook van de hiërarchie uit de begintijden is geen sprake meer en de huishouding wordt tegenwoordig verzorgd door het hotel waar men verblijft.

De leeftijd en mate van invaliditeit van onze gasten is door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen door de jaren heen geleidelijk toegenomen. En ook de vrijwilligers zijn gemiddeld een stuk ouder dan in de begintijden. Dergelijke veranderingen vragen soms om aanpassingen, willen we blijven aansluiten bij de mogelijkheden en behoeften van deze tijd, zonder de essentie van de vakanties geweld aan te doen. Elders in dit *Contactblad* leest u meer over nieuwe stappen die we de afgelopen tijd gezet hebben.

Er is veel veranderd, maar wat misschien nog wel meer opvalt zijn toch de constanten: de gedrevenheid van de vrijwilligers, het plezier en de blijdschap bij alle betrokkenen, de band met de Johanniter Orde die al die jaren intact is gebleven. Wij zijn alle vrijwilligers van de afgelopen zestig jaar dan ook zeer dankbaar voor hun actieve en vaak trouwe deelname aan de vakantieweken! <

KATINKA KERSTING

Johanniter vakantie, een da

Dit jaar vieren we dat 65 jaar geleden de eerste Johanniter vakanties werden georganiseerd. Ruim vóór het Rode Kruis en de Zonnebloem dit initiatief navolgden.

Natuurlijk zijn de vakanties niet meer precies zoals 65 jaar geleden. De tijden zijn veranderd. En op sommige punten hebben we de vakanties slimmer moeten inrichten om ze betaalbaar te houden. Maar de kern is nooit veranderd. Die essentie van onze vakantieperiodes is de uitzonderlijke betrokkenheid en zorgzaamheid van de vrijwilligers die meegaan. Dankzij hen kunnen we onze gasten een persoonlijke en kleinschalige vakantie bieden.

We schreven in dit blad al vaker over de vakanties. Waarom gasten het zo fijn vinden om met ons op reis te kunnen. En waarom vrijwilligers energie en voldoening halen uit het begeleiden van de gasten. Maar wat gebeurt er nou in zo'n week? Daarom nu, in de vorm van een dagboek, een impressie van hoe het eraan toe ging tijdens de vakantie in zorghotel De Rijper Eilanden in De Rijp van 28 mei tot 3 juni.

Zaterdag

12.00: Startvergadering van de ploeg vrijwilligers met lunch. De vrijwilligers maken, voor zover ze elkaar al niet kennen van eerdere vakanties, kennis met elkaar. Praktische zaken worden besproken zoals de indeling van de units, de zorgwaarde van de gasten, de indeling van de locatie en tot slot worden de kamers bekeken en voor de gasten ingedeeld.

15.00: De vakantieasten druppelen binnen, de vrijwilligers begeleiden hen naar hun kamer en de koffers worden uitgepakt. Daarna maken de gasten kennis met hun medevakantieasten. En vaak is dat een hernieuwd weerzien, er is een trouwe groep die elk jaar terugkomt.

17.30: De start van de week vindt traditioneel plaats door het hissen van de Johannitervlag met het kruis met de acht punten.

18.00: Eerste diner. De vrijwilligersploeg maakt kennis met de keuken. Voor de gasten valt er veel

te kiezen. Sommigen schuiven zelf aan bij het buffet, voor anderen wordt het eten gehaald. Soms wordt er voor het eten zingend gedankt, op andere momenten via gebed.

20.00: Uitgebreid kennismaken met elkaar. Wie komt waar vandaan, ben je vaker mee geweest en wat verwacht je van de week? Daarna spelletjes, advocaat met slagroom en gezellig heel veel kletsen. Rond tien uur gaan de gasten naar hun kamers. Daarna wisselen de vrijwilligers ervaringen uit en bespreken ze het programma voor morgen.

Zondag

7.30: De vrijwilligers lopen zingend lang de kamers om de gasten te wekken. Het lied *Van de Opgang der Zon* klinkt door de gangen.

8.00: Voor de vroege starters is er zoals iedere ochtend ochtendgymnastiek.

08.30: Ontbijt. Allemaal lekker geslapen? Voor de meesten is het nog even wennen. Te warm, te koud, geen elektrische deken, geen kruik et cetera.

10.00: Op zondagmorgen is er een korte dienst. Na de dienst ontvangen zowel de gasten als de vrijwilligers die een jubileum vieren, speciale ereversierselen die door een vertegenwoordiger van de Johanniter Orde worden uitgereikt. Dan is het tijd voor een ochtendwandeling naar de 'stad', koffie met appeltaart in De Rijp.

12.30: Lunch.

14.00: Sommige gasten willen graag even slapen, anderen met elkaar kletsen en spelletjes spelen. Er zijn zelfs gasten die nog niet genoeg gewandeld hebben en de omgeving gaan verkennen.

16.00: Nu is het tijd voor de groepsfoto.

gboek

18.00: Na een gezellige borrel gaan we aan tafel.

20.00: De gasten en vrijwilligers zijn gezellig bijeen na een afwisselende dag. Het advocaatje met slagroom vindt gretig aftrek.

Maandag

07.30: De vrijwilligers lopen weer zingend langs de kamers om de gasten te wekken. Naarmate de week verder vordert zal de vermoeidheid bij de vrijwilligers zorgen voor een steeds wat diepere zang.

11.00: Na de ochtendgymnastiek en het ontbijt is het tijd voor de eerste grote gezamenlijke activiteit. We maken met de Zonnetrein een rondrit van anderhalf uur door het Schoorls bos- en duingebied. Het is een prachtige excursie langs de bijzondere flora en fauna van de duinen. En dan is er koffie met taart en een gezamenlijke lunch.

20.00: Na een rustige middag om bij te komen en het diner is het tijd voor de traditionele bingo met veel prijzen en winnaars.

Dinsdag

7.30: De vrijwilligers lopen zingend langs de kamers om de gasten te wekken. De sopranen zijn al een voorzichtige alt geworden.

10.00: Tweede grote gezamenlijke activiteit: samen naar de grote markt in Purmerend. En natuurlijk is er ruim tijd voor koffie met koek.

14.00: Na de lunch de derde grote gezamenlijke activiteit: een rondvaart met de stilteboot door de waterige polders van Schermer en Beemster. De schipper vertelt uitgebreid over flora, fauna, boerenbedrijf en lokaal toerisme.

20.00: Na het diner is er een muzikaal optreden met veel zang en dans. De zangeres weet velen tot meezingen te bewegen met haar songfestival-medley en heel toepasselijk sluit ze af met *We'll meet again*.

Woensdag

7.30: De vrijwilligers lopen zingend lang de kamers om de gasten te wekken. Het tempo van het lied wordt stevast ietsje trager.

11.00: Koffie met de dominee en ruimte voor een persoonlijk gesprek of samen naar het zwembad. Twee heel verschillende activiteiten en beide zeer gewaardeerd. De uitjes worden nu door de dag heen individueler. Wandelen in de omgeving en zelf met begeleiding op pad. Sommige gasten kiezen ervoor om met een vrijwilliger in de auto in de omgeving te gaan toeren.

20.00: Na het diner nog wat kletsen of een spelletje en dan toch wat vroeger naar bed. De gasten worden moe.

Donderdag

7.30: De vrijwilligers lopen zingend lang de kamers om de gasten te wekken. We horen nu geen tenoren meer maar enkel baritons en bassen.

10.00: Programma naar wens, waaronder winkelen, wandelen en zwemmen.

14.00: Voorbereiding slotdiner. Optutten, mooie kleren aan en het dekken van de feestelijke tafel met menukaarten, rood/witte bloemen, kaarsen et cetera.

18.00: Het slotdiner met verschillende speeches en een dronk op Zijne Majesteit. De vakantieweek wordt afgesloten met het strijken van de vlag die vervolgens aan de hoofdleiding van die week wordt overhandigd. Deze bedankt gasten en vrijwilligers voor hun bijdragen aan het doen slagen van opnieuw een erg gezellige en geslaagde vakantieweek.

Vrijdag

7.30: De vrijwilligers lopen zingend lang de kamers om de gasten te wekken. Een laatste keer *Van de Opgang der Zon*...

9.00: Afscheid en vertrek. Veel omhelzingen en gesnotter en daarna uitzwaaien. Tot de volgende vakantieweek! ➔

KAREL GREVEN

Een gesprek in de boekwinkel

Veel mensen komen niet meer naar de boekwinkel voor alleen de boeken, maar ze komen ook voor de sfeer. Ze zoeken een plek waar je ongestoord in alle rust kunt zoeken en bladeren zonder daarbij gestoord te worden door achtergrondmuziek. Voor sommigen is het tevens een ontmoetingsplek waar je contact kunt maken met andere boekenliefhebbers.

Ook in een boekwinkel met tweedehands boeken (de vrijwilligers spreken liever over 'eens gelezen boeken') vind je van die rustplekken. Het zijn tafels met wat stoelen eromheen. Regelmatig zit ik daar als vrijwilliger te werken en dat nodigt de bezoeker nogal eens uit tot een gesprek. Zoals vandaag.

'Is er op uw tafel een hoekje vrij voor mijn stapeltje?' vroeg een wat oudere dame, en op mijn bevestigend knikken legde ze haar boeken neer. Op een paar kinderboeken lag een boek over zwangerschap. Ze was duidelijk uit op een praatje. 'U wordt oma, begrijp ik?' vroeg ik haar. 'Ach, mevrouw dat is zo'n bijzonder verhaal', zei ze, 'als u even tijd hebt wil ik het u graag vertellen.' Zonder mijn reactie af te wachten ging ze zitten en begon haar verhaal.

'Ik ben de jeugdboeken aan het zoeken die ik hier een paar jaar geleden gebracht heb. Natuurlijk zijn die allang verkocht, dat begrijp ik, maar ik zoek nu weer dezelfde boeken, ze moeten er nog wel netjes uitzien. Het moet een verrassing worden voor mijn dochter. Ach dat kind...! Ze was altijd een vrolijke levenslustige meid met een goed stel hersens. Na haar studie kreeg ze een leuke baan die haar nogal eens in het buitenland bracht. Ze had trouwe vrienden en vriendinnen, maar die enige echte lieverd zat er niet tussen. Dat deerde haar niet, ze genoot van haar leven en benutte de mogelijkheden. Tijdens een bezoek aan Londen raakte ze gewond.

Het was daar weer eens een stakingsdag, of zoiets. In de overvolle metro werd opeens krachtig geremd, de passagiers buitelden over elkaar heen, een man naast haar stond op haar voet met als gevolg een gebroken enkel. Ziekenhuis, operatie, pin, gips, veel pijn, daar lag ze. De veroorzaker zat er vreselijk mee en heeft alles in het werk gesteld om haar comfortabel naar Nederland te laten overbrengen. Het herstel duurde lang. Intussen bleef de Engelsman contact met haar houden en bezocht haar een paar maal thuis. Ik kreeg al gauw in de gaten dat hij niet alleen voor haar enkel kwam. Ik zag het al voor me: een dochter in Engeland, wat ga ik haar missen! Maar ik besloot dat ik nooit één opmerking daarover zou maken. Het gebeurde, mijn aanstaande schoonzoon had net het bedrijf van zijn vader overgenomen dus kon daar niet weg. Ze gingen trouwen en in Londen wonen. Eigenlijk kregen we toen meer contact dan toen ze nog hier woonde. Ze waren dolblij met elkaar en wilden graag een gezin. Mijn dochter was niet meer zo piepjong, dus toen ze niet zwanger werd, begon ze met behandelingen. Wat was dat zwaar! Die hormonen hadden zo'n geweldige impact op haar gezondheid. Zo erg dat het ook geestelijk een zware belasting werd. Ze ging dapper door, uiteindelijk met succes. Maar na zo'n vier maanden zwangerschap werd het kindje 'stil geboren', zoals ze dat nu noemen. Wat een verdriet! Ze besloten toen om te accepteren dat ze kinderloos zouden blijven. Ik krijg nog tranen in mijn ogen als ik eraan

*Haar stapeltje nam ze toch maar mee, de verrassing voor haar dochter,
te kostbaar om weer achter te laten.*

denk wat ze toen zei: "Mam, bijna vier maanden lang hebben we ons papa en mama gevoeld, dat geluk zal altijd bij ons blijven." Die beslissing gaf rust, ze gingen zich weer richten op andere dingen. Volslagen onverwacht kwamen ze twee maanden geleden dolgelukkig vertellen dat ze weer zwanger waren, wat straalden die twee! De zwangerschap verloopt voorspoedig, ze staat onder strenge controle. Nu zijn we in de fase dat het kindje levensvatbaar is, dat geeft rust. Na de miskraam, toen mijn man en ik kleiner gingen wonen, zei onze dochter: "Ik wil graag dat andere kinderen van mijn boeken gaan genieten". Daarom bracht ik ze hier, omdat ik

weet dat ze hier een goede bestemming krijgen en dat de opbrengst naar een goed doel gaat. Maar nu haal ik ze weer terug, dat had ik toch zelfs niet durven hopen? En vind ik ze hier niet, dan misschien ergens bij een kringloop. Is het mogelijk om hier een wensenlijstje af te geven? Maar ik ga eerst nog even verder zoeken, ik heb alle tijd en je weet het nooit...'

Haar stapeltje nam ze toch maar mee, de verrassing voor haar dochter, te kostbaar om weer achter te laten. ❖

JOKE BOS

➤ Floriade-expo, zonder vrijwilligers lukt niet!

Almere, deze jonge en bijzondere stad, die het groen altijd omarmde, organiseert tot en met 9 oktober 2022 op een zestig hectare groot terrein de Floriade. Ook hier worden vrijwilligers ingezet.

De Floriade is een tienjaarlijkse wereldtuinbouwtentoonstelling met dit keer als thema *Growing green cities*. Hier worden duurzame oplossingen getoond die nodig zijn om steden groener, gezonder en leuker te maken. En dat is hard nodig want in 2050 zal maar liefst 68 procent van de wereldbevolking in een stad wonen! Vooraf is er veel politiek gedoe geweest rond de Floriade, maar desondanks is men erin geslaagd om met vereende krachten een prachtige expositie op te bouwen waarin presentaties worden gegeven over actuele onderwerpen, zoals: tuinbouwinnovatie, gebruik van reststromen, klimaatverandering en veel tuin-ideeën.

Diverse functies

‘Zo’n groot evenement zonder inzet van vrijwilligers is ondenkbaar’, zegt Marga Kleinenberg, coördinator van zo’n 240 vrijwilligers. ‘Want bij de presentatie van 33 landen en 400 organisaties komt heel wat

kijken. Onze vrijwilligers vervullen daarin diverse functies. Van fotograaf, service host, facilitair medewerker, gids tot treinmachinist en treinbegeleider. In 2015 zijn we begonnen met het werven via lokale media. Met veel enthousiaste vrijwilligers startten we de bijeenkomsten en een trainingsprogramma met BHV, AED, gastvrijheid en op de functiegerichte instructie. Het doel is om de bezoeker een ‘warm-welkom-gevoel’ te geven. De vrijwilligers zijn inmiddels een hechte groep geworden. Ze hebben een app-groep en informeren elkaar wekelijks in ‘Stuifmail’, hun nieuwsbrief. Ook organiseren ze vrijwilligersbijeenkomsten. Naast de vrijwilligers kom je hier ook stagiaires tegen van de Floriade Academy, een samenwerking van regionale onderwijsinstellingen.’

Voor elk wat wils

Er is, naast de expositie, veel meer te doen in Floriade Expo. Denk daarbij aan hoogwaardige klassieke concerten, muziek bij terrassen, theateroptredens, kunstwerken door het hele park en presentaties van landen met hun eigen muziek, dans en theater. Er zijn activiteiten voor kinderen, de Floriade Expo-trein rijdt over het hele park en een tochtje met de kabelbaan is zeker spectaculair te noemen. Ook de inwendige mens wordt niet vergeten. Er is een restaurant voor lokaal, gezond en lekker eten, een vegan restaurant en er zijn verschillende foodtrucks en selfservice

Hans Pietersma

Elsbeth van Driel (midden)

Marga Kleinenberg

'Zo'n groot evenement zonder inzet van vrijwilligers is ondenkbaar'

restaurants. Fijnproevers kunnen genieten van de kookkunsten van diverse met een Michelinster bekroonde koks. Maar er is ook een poffertjessalon!

Tot in de puntjes

We kunnen niet bedenken wat aan de aandacht van de organisatie is ontsnapt. Wandelpaden, toegangen tot paviljoens en diverse voorzieningen zijn met rolstoel, rollator en scootmobiel goed bereikbaar. Ook in de kabelbaan is een cabine geschikt gemaakt voor een niet al te grote scootmobiel. Datzelfde geldt voor de Floriade Expo-trein. Op het park zijn bovendien leenrolstoelen aanwezig. Ook voor blinde en slechtziende bezoekers zijn er aanpassingen en hulpmiddelen beschikbaar. Hulp- en geleidehonden mogen mee met de bezoeker, huisdieren niet. Het park is rookvrij.

Van expo naar stadswijk

Zo'n grote tentoonstelling over duurzaamheid optuigen voor een gering aantal maanden, schuurt dat niet met de doelstelling? Nee, zeker niet, dat was juist het uitgangspunt! Na afloop van de Floriade wordt deze plek doorontwikkeld tot de groene en autoluwe stadswijk Hortus (www.hortus.nl). De gehele infrastructuur ligt al klaar. Bruggen, arboretum en gebouwen van Floriade- expo maken straks deel uit van deze nieuwe wijk van de mooie en gastvrije stad Almere, een stad met heel veel enthousiaste vrijwilligers! ➔

Voor meer info: www.floriade.com

Vrijwilligers vertellen

Elsbeth van Driel is sinds een jaar of zes als vrijwilliger betrokken bij de voorbereidingen van Floriade. Vanuit haar achtergrond in de gezondheidszorg gaf ze diverse trainingen voor vrijwilligers, zoals de training 'dementievriendelijk', waarin vaardigheden worden aangeleerd die belangrijk zijn in het contact met bezoekers met dementie in verschillende situaties. Ze vertelt: 'Op een van de eerste advertenties waarin vrijwilligers werden gezocht heb ik gereageerd. Als tuinmens heeft dit project mijn bijzondere interesse, maar vooral wil ik aan heel Nederland laten weten hoe mooi Almere is! Ik werk hier een vaste dag per week als gids. Voor de andere dagen ben ik – inmiddels gepensioneerd – flexibel inzetbaar. Het is hier zo leuk dat ik in de praktijk vaak vier tot vijf, soms zeven dagen per week aanwezig ben! Wij ontvangen veel buitenlandse gasten, soms spreek ik wel drie talen op een dag. Vanaf het begin heb ik alle ups-and-downs rond Floriade Expo meegemaakt. Het is een prachtig park geworden waar we allemaal bijzonder trots op zijn. Sommige media laten zich hierover nog steeds negatief uit, dat is zo onterecht! Almere, mijn stad, denkt vooruit. Het is bijzonder wat er op het gebied van duurzaamheid in Almere al gerealiseerd is. Almere durft! Laatst vertelde een echtpaar uit Londen dat zij onder de indruk waren van wat hier te zien is. Ze keken ook belangstellend naar de nieuwe woonwijk. Daarom kochten ze een seizoenkaart. Daar keek ik van op, maar ze willen vaker terugkomen want, zo vertelden ze: "Almere is the best kept secret of the Netherlands, but do not tell anyone, keep it for yourself." Van zo'n uitspraak geniet ik. Ik doe hier als vrijwilliger wat ik het liefste doe: mensen helpen en laten genieten van de sfeer en dynamiek in mijn park waar ik onderdeel van ben.'

Hans Pietersma (echtgenoot van Elsbeth) heeft na zijn drukke baan als directeur van diverse gezondheidscentra geen last gehad van het zwarte (pensioen) gat. Aangestoken door het enthousiasme van zijn vrouw heeft hij zich ook aangemeld als vrijwilliger. Nu is hij op een vaste dag inzetbaar en op andere dagen oproepbaar als machinist op de Expo-trein en als Engelstalige gids. Voor beide taken heeft hij trainingen gevolgd en voor het gidswerk alle moderne woorden op het gebied van duurzaamheid en milieu ingestudeerd. Hij is machinist op een

van de twee treinen waarin per rit 40 personen en een rolstoel kunnen plaatsnemen. Er is een trein-begeleider aan boord die assisteert bij het in- en uitstappen. De vrijwilligers dragen bedrijfskleding en zijn dus goed herkenbaar voor de gasten.

Heel wat jaren geleden is Hans voor de liefde naar Almere gekomen. De aanvankelijke scepsis die hij bij de stad had bleek ongegrond. Hij is inmiddels zelfs een warm pleitbezorger voor Almere en Floriade Expo geworden! 'Het werk hier vind ik boven verwachting leuk, ik leer hier steeds meer Almeerders kennen, krijg aardige contacten en het werken met jonge mensen is inspirerend. Voor de organisatie alle lof, maar een verbeterpuntje heb ik nog wel: tot 30 juni is de rondleiding gratis, daarna moet € 5 per persoon worden betaald. De gidsen waren hierover in gesprek met de directie en net vandaag is bekend geworden dat de rondleidingen gratis blijven! Dat is belangrijk, want juist die rondleidingen zijn zo waardevol, daarin kunnen we de bezoeker veel achtergrondinformatie geven. Met die kennis gaat het doel van Floriade Expo meer voor hen leven. Na een dag werken ga ik met een tevreden gevoel naar huis. Want het is fijn om steeds weer van de bezoekers te horen hoe welkom ze zich voelen en hoe mooi ze het park vinden. Zo nemen ze veel positiviteit over mijn stad mee naar huis.'

Marga Kleinenberg (coördinator vrijwilligers en manager guided tours) werkte jarenlang in het management van de bibliotheek in Almere. Daarnaast was zij stadsgids. Het geven van rondleidingen op het Floriade-terrein was een logisch vervolg dat uiteindelijk resulteerde in haar huidige functie. Marga: 'Er is veel diversiteit in vrijwilligers en dat is mooi. Ik ben voor hen een luisterend oor. Ik noem mijn rol zestig procent aansturing en veertig procent aandacht. Vooral het regelmatige contact met de vrijwilligers en hun contact onderling helpt mee om het rooster telkens weer rond te krijgen. Voor de opening van Floriade Expo moest in een korte periode heel veel gebeuren om de organisatie optimaal te laten functioneren. Ook dankzij de korte lijnen die het management onderling heeft, is die klus geklaard. Maar wij blijven alert, want er zijn altijd punten voor verbetering.' 🍷

JOKE BOS

Go-go-go'

Snap je wat ik bedoel?

Dat gevoel

Je had het niet durven hopen

Maar je hart gaat steeds meer open

De wereld ligt aan je voeten

Je hoeft niets meer te moeten

Je mag alles mogen

Je hebt zo veel gebogen

Dat je nu mag gaan staan

Voor wie jij bent

Je mag loslaten wat je kent

En naar buiten gaan

Met goede moed

Het onbekende tegemoet

De wereld ligt op je te wachten

Tot dat jij uit je gedachte

Terug naar je gevoel gaat

En alles toe laat

Wat er was, wat er is, wat er gaat komen

Volg maar je dromen

Laat het maar stromen

Laat de muren maar neer

Verzetten is niet nodig meer

Je bent veilig

Je bent vrij

Ga maar wandelen op je eigen pad

En vertrouw op je gevoel

Snap je wat ik bedoel?

Go-go-go!

SACHA JANSEN

➤ Johanniterhulp aan Oekraïne

De oorlog in Oekraïne en de uitzichtloze situatie hebben enorme gevolgen. Vanuit heel Europa wordt door Johanniter organisaties hulp geboden. In dit artikel geven we een indruk van de vele fantastische initiatieven die momenteel gaande zijn.

Lokale hulp

Miljoenen Oekraïners, waarvan veel vrouwen en kinderen, zijn op de vlucht geslagen. In Moldavië, Roemenië, Hongarije en Polen komen deze vluchtelingen als eerste aan. Johanniter partnerorganisaties die in deze landen actief zijn, zijn druk met de opvang, verzorging en medische behandeling van de vluchtelingen aldaar. Veel van de internationale leden van Johanniter International (JOIN) leveren een belangrijke bijdrage door onder meer distributie van goederen, logistieke ondersteuning en levering van medische benodigdheden in samenwerking met ziekenhuizen en artsen in Oekraïne. Hierbij hebben de leden de banden met andere hulporganisaties, zoals Malteser International, versterkt. De coördinatie loopt via het JOIN-netwerk.

Medische zorg

Door de oorlog in Oekraïne is de medische zorg voor honderdduizenden mensen in het land niet langer zeker. Dit is vooral een gevaar voor ernstig zieke patiënten. Zo heeft Johanniter Duitsland, op verzoek van verschillende ziekenhuizen, Oekraïense kinderen met kanker en hun families opgevangen in Malogoszcz nabij de Poolse-Oekraïense grens en naar universitaire ziekenhuizen in Greifswald en de regio Hamburg gebracht. Tijdens de reis naar Duitsland werden de patiënten verzorgd door de medische staf van Johanniter Duitsland. In Boedapest heeft het internationaal bekende Pető-instituut vijf kamers aangeboden voor

een driewekelijkse cyclus van zorg en behandeling van Oekraïense kinderen met bijzondere fysieke en psychische klachten. Johanniter Hongarije heeft tien leegstaande kamers voor kinderen en hun moeder gerenvoerd en voor koelkasten, wasmachines, magnetrons, borden, bestek en betaald eten gezorgd, alsmede het vervoer van de kinderen en hun ouders geregeld.

Hulp aan ziekenhuizen

Nast vervoer en opvang van patiënten uit Oekraïne, worden ook medicijnen en andere producten aan verschillende ziekenhuizen in Oekraïne verstrekt om zieken en gewonden ter plaatse te kunnen verzorgen. 'Zo werd een vrachtwagen met oplegger met twintig ton voedsel, hygiëneartikelen en medicijnen naar Luzk en Chitimir gestuurd waar deze goederen rechtstreeks zijn overgedragen aan lokale instanties voor bevoorradig', vertelt Ulrich Kraus, coördinator van Johanniterhulptransporten voor Oost-Europa. 'De behoefte aan vooral medisch materiaal wordt ons vanuit alle landen gemeld.' Onze Italiaanse organisatie heeft onlangs een ambulance naar de Oekraïne gestuurd.

Opvang van vluchtelingen

Van de vluchtelingen die uit Oekraïne Hongarije zijn binnengekomen heeft het merendeel, na hulp bij de grens of op het station, hun reis naar West-Europa of Polen voortgezet. Een ander deel is in Hongarije door familie of kennissen of verschillende tijdelijke opvangcentra opgevangen. Weer anderen zijn

vanuit Oost- en Centraal-Oekraïne naar Karpaten-Oekraïne gevlucht, dat zelf bevoorradingsproblemen heeft. Johanniter Hongarije zet zich in voor deze regio. Hierbij werkt men samen met onder andere de Malteser Hulporganisatie in Oekraïne/Beregove en de Hervormde Kerk in Oekraïne. Met financiële en materiële hulp van het Johanniter-netwerk heeft Johanniter Hongarije snel de goederen kunnen leveren die nodig waren. De transportcapaciteit naar Oekraïne is zeer beperkt en hun kleine vrachtwagens en minibusjes zijn twee tot drie keer per dag naar de grens gereden met, behalve de zelf ingekochte goederen, ook die van andere organisaties en particuliere hulpgroepen. Anne Ernst, hoofd van de afdeling Crisismanagement & Noodhulp vertelt over opvang in Duitsland: 'De vluchtelingen hebben vaak traumatische ervaringen gehad. Hierdoor zijn adequate huisvesting, speciale bescherming en intensieve zorg nodig.'

Moldavië

Veel mensen uit Oekraïne komen getraumatiseerd aan in Moldavië. Partner-organisatie CASMED ondersteunt hen bij de verwerking van hun ervaringen met een op maat gemaakt psychosociaal onderwijsprogramma voor vluchtelingen in verschillende plaatsen in het noorden van Moldavië. De organisatie geeft haar ervaring door aan maatschappelijk werkers die psychosociale ondersteuning aan vluchtelingen bieden. Johanniter Duitsland werkt er samen met de lokale hulporganisatie Eco-Razeni. 'Via ons sociale cateringbedrijf Floare de Cires kunnen we elke dag warme maaltijden bereiden voor 250 vluchtelingen', legt Sergiu Gurau, hoofd van de organisatie, uit. Het menu bestaat meestal uit

aardappelen of pap, met vlees of vis en salade. Opmerkelijk is dat de maaltijden voornamelijk worden bereid door jongeren met een handicap, samen met ouderen en kansarmen. 'Onze aanpak is al jaren om deze jongeren te ondersteunen bij hun integratie en beroepsopleiding', aldus Gurau.

Langere termijn

Niet alleen acute hulp met noodtransporten is essentieel voor de regio. 'We moeten erop voorbereid zijn dat deze oorlog de hele regio voor langere tijd zwaar op de proef zal stellen,' zegt Anette Müller, hoofd van de Johanniter-taskforce. 'Vooraf landen als Roemenië en Moldavië kunnen niet lange tijd zonder hulp. Moldavië, een van de armste landen van Europa, heeft bijvoorbeeld al meer dan honderdduizend vluchtelingen opgevangen. Voor een land met drie miljoen inwoners is dat een groot aantal, terwijl de angst voor oorlog in eigen land groot is.' Om hier een bijdrage aan te kunnen leveren zijn Johanniter-delegaties naar Moldavië en Polen gereisd om samen met de coördinatieteam van de Verenigde Naties verdere hulp te plannen.

Solidariteit

'Er gaat een enorme golf aan solidariteit door de landen, waarbij van alle kanten hulp komt,' zegt Sandra Lorenz, hoofd communicatie bij Johanniter International Assistance. Er wordt veel tijd en aandacht besteed aan het coördineren en afhandelen van de vele vormen van steun aan de Johanniter-organisaties. Dit varieert van aanbod van vrijwilligerswerk tot donaties van goederen en giften waarmee veel van de benodigde hulp kan worden verleend. ➔

DAVID VAN LENNEP

➤ De waarde van kwetsbaarheid

Uit de diepte roep ik tot U, zegt een oude Psalm. Wat is die roep uit de diepte herkenbaar! In tijden van misère zoeken wij elkaar blijkbaar op. Dan voelen wij de sterke behoefte om ons met elkaar te verbinden. En dan ontstaat er ook ruimte voor zingevingsvragen.

Waarom is dit mij overkomen? Waar kan ik mijn bestaan op bouwen? Wat maakt mijn leven de moeite waard? Dit soort vragen stellen we ons dikwijls niet als het leven zijn gangetje gaat. Dan wordt elke dag in beslag genomen door werken, familie en vrienden en gaat het prima zoals het gaat.

Op een vrijdagmiddag in maart werd in het ziekenhuis een hersentumor bij mijn vrouw ontdekt. Met dat bericht werd zij naar huis gestuurd. De maandag daarop zou een MRI scan ons meer vertellen over de aard van de tumor (tot onze grote geruststelling bleek het om een goedaardige tumor te gaan). Wij waren dat weekend als gezin volledig uit het lood geslagen. Mijn preekbeurt voor die zondag zei ik meteen af. We gingen in onze eigen lockdown. Het was een buitengewoon intens weekend. We huilden en lachten samen. Op zaterdag gingen we met elkaar op stap. Op zondagochtend woonden we een kerkdienst bij en alles kwam binnen. Elk woord, elk lied. Op zondagmiddag bekeken we een hockeywedstrijd en genoten van de lichtvoetige sfeer. Op zondagavond dronken we samen een glas wijn op de bank. Vol angst voor de onderzoeken van de volgende dag. Maar ook buitengewoon dankbaar voor zo'n weekend samen. We waren heel dichtbij elkaar gekomen met zijn vieren. We hadden contact op een dieper niveau.

Een vriend reikte mij een boek aan van David Brooks met de titel *De twee bergen*. Brooks is een Amerikaan die vooral bekend is door zijn columns in *The New York Times* over moraliteit, zingeving en politiek. In dit boek zegt hij: 'Er zijn twee bergen die vrijwel iedereen in zijn leven beklimt. De eerste berg draait om jezelf en om succes. Om doelen afvinken, scoren, winnen, reputatie, ego. Het is de berg, die het lekker doet op sociale media en die ons op veel

scholen en universiteiten wordt voorgespiegeld. Maar op het moment dat je boven op de eerste berg staat, bekruipt je een zeurend gevoel van leegte... De tweede berg komt daarna, die draait om anderen, om zingeving, het nastreven van een betekenisvol leven. Het is alleen jammer dat je vaak pas op de tweede berg komt na een diep dal.'

Brooks is zelf ook door dat dal heengegaan. Zijn huwelijk liep na 27 jaar op de klippen. 'Elke scheiding voelt als falen', zegt hij, 'maar helemaal voor mij: ik preek al jaren over het goede leven. Onze scheiding voelde als een diepe vernedering'. Omdat hij ineens alleen woonde in een appartement, merkte hij dat hij vriendschappen verwaarloosd had omdat hij druk was met werk. Hij voelde zich ontworteld, eenzaam, in een soort mist. Wat leerde die periode hem over wat een goed leven is? 'In een goed leven heb je geen huwelijk dat erom draait wat jij eruit haalt, maar een huwelijk waarin je leeft en sterft: voor elkaar. Je woont niet zomaar ergens maar je helpt om de wijk waarin je leeft sterker te maken. Je hebt niet zomaar meninkjes maar je onderschrijft een levensfilosofie of religie. Het leven draait om diepe verbintenissen met anderen...'

Het is een aansprekend beeld, dat van de twee bergen: de berg van het succes, die van het ego en de berg van zin, die van de verbinding. Het is een beeld dat je bijblijft. Ik herken wat Brooks zegt, zeker in de afgelopen weken. De verbindingen tussen mijn vrouw en mij onderling en met de kinderen zijn veel sterker geworden. Maar ook met ouders, een aantal vrienden en met mensen waarvan ik het niet had verwacht. Vaak zijn dat mensen die zelf ook verkeerd hebben op de tweede berg. Die weet hebben van de kwetsbaarheid van het bestaan, begrijpen wat

je meemaakt. Je hebt contact op een diepere laag. Bij veel mensen voel ik echter ook het ongemak. Ze laten de tweede berg liever buiten beschouwing. 'Het komt wel goed hoor!', zeggen ze voordat ze snel doorgaan in de supermarkt. En hoe herkenbaar is dat. Je bent zo druk bezig op de eerste berg dat je daar niet vanaf wil. En dat wordt nog versterkt door de samenleving van nu. Op social media doet de eerste berg het heel goed. En is er eigenlijk geen ruimte voor de tweede berg. Ik ben zelf actief op social media maar heb niks bericht over de ziekte van mijn vrouw. Dat voelde te persoonlijk, te kwetsbaar.

Het beeld van de twee bergen is overzichtelijk. Maar ik vraag mij af of het klopt. Staat de tweede berg echt zo ver weg van de eerste? Volgens Brooks moet je eerst door een diep dal om er te komen. Dat is iets wat ik ook ervaren heb de afgelopen weken. Maar ben ik sindsdien op die tweede berg gebleven? Verkeer ik sindsdien in hogere sferen? Ik heb na de diagnose inderdaad veel afspraken afgezegd. Maar niet alles. Ik heb lezingen gehouden, borrels gedronken en tweets geplaatst. Ik was, kortom, ook weer druk bezig op de eerste berg. Vanzelfsprekend dacht ik elk uur aan wat er speelde in ons gezin en aan wat wezenlijk is in mijn bestaan, de band met mijn dierbaren. Maar ik genoot ook van alles wat de eerste berg te bieden heeft. Eindeloos ouwehoeren over politiek, grappen maken, genieten van een goed glas wijn. Met andere woorden, ik begrijp niet goed waarom de tweede berg voor Brooks' gevoel zo ver weg staat van de eerste. Hij zegt, dat je door een diep dal moet om er te komen. Als ik het op mijzelf betrek heeft het diepe dal inderdaad geholpen om de tweede berg verder te beklimmen. Maar mijn leven blijft een soort van heen en weer laveren tussen de twee bergen. Soms ben ik druk bezig met carrière, ambitie, succes. En laat ik dat graag zien. Op andere momenten keer ik mij eerder naar binnen en ben ik het liefst alleen, of in de nabijheid van mijn dierbaren. Het ene moment zit ik op die ene berg, het andere moment op de andere berg. Het wisselt elkaar af.

De uitdaging is en blijft om die tweede berg te blijven opzoeken. Om er ruimte voor te maken. Om de val en wat je daarin hebt ervaren trouw

te blijven. Of om de val voor te zijn en alvast een andere levenshouding te oefenen. Want ook zonder ziekte of verlies kun je de tweede berg beklimmen. En als je hem (na een ingrijpende gebeurtenis) beklommen hebt is het van belang om er aandacht aan te blijven geven. Ik moet denken aan het boek *De zin van het leven* van Fokke Obbema. Op een nacht kreeg hij een hartstilstand. Hij werd succesvol gereanimeerd maar merkte toen dat hij niet meer op dezelfde voet kon verder leven. Hij ging voor *De Volkskrant* mensen interviewen over de zin van het leven. In het laatste hoofdstuk vertelt hij wat hij van deze interviews heeft geleerd. Als eerste noemt hij: de essentie van ons leven is kwetsbaarheid. Het is door onze kwetsbaarheid dat we met elkaar verbonden zijn. Je merkt dat niet als je alleen maar met elkaar praat over wat goed gaat. Dan blijf je op een oppervlakkige manier in contact. Maar wanneer je je kwetsbaar weet, een ervaring die ieder mens op enig moment ten deel valt, dan kun je het aan den lijve voelen. Geconfronteerd met kwesties van leven en dood of gedwongen door ziekte, kunnen we een diepe verbondenheid met anderen beleven. Kwetsbaarheid – het is een waarde. Het geeft zin aan ons bestaan. En het versterkt en verdiept onze relaties, zo heb ik de afgelopen maanden met grote dankbaarheid ervaren. ➔

JOOST RÖSELAERS

Er is zoveel te doen en te zien in Nederland. In deze rubriek geven wij u tips en ideeën voor uitstapjes die ook leuk zijn om samen met een oudere of (klein)kinderen te maken.

Zuid-Limburg

Samen met mijn lief toog ik naar Zuid-Limburg. Het doel was een bezoek aan de statige Heerenhof. Een Limburgse herenboerderij met een eeuwenlange historie en nu onder meer een vakantielocatie voor gasten met een zorgvraag. Maar voor we er erg in hadden werd het een dag kastelen en pittoreske plaatsen kijken in het prachtige Limburg.

Het mooiste kasteel van Nederland

Op weg naar Mechelen reden we langs Hoensbroek, door de ANWB dit jaar verkozen tot het allermooiste kasteel van Nederland. Het is een heel groot kasteel compleet met stallen en drie binnenhoven. De stoere woontoren domineert het beeld. Onderin het kasteel zijn de kerkers te bezichtigen waar de leden van de beruchte roversbende van de Bokkenrijders hun straf afwachten. De jury was lovend over de manier waarop de geschiedenis van Kasteel Hoensbroek levend wordt gehouden voor bezoekers van alle leeftijden. Er zijn bijvoorbeeld rondleidingen, een audiotour en een app. Meer informatie over dit nog vrijwel geheel oorspronkelijke kasteel is te vinden op www.kasteelhoensbroek.nl

Imponerende boerderijen

Dwars door het glooiende Limburgse land reden we door naar Mechelen. In de dalen zagen we veel grote, oude boerderijen liggen. In Zuid-Limburg hebben boerderijen een duidelijk andere vorm dan in de rest van Nederland. Ze bestaan uit een aan vier zijden gesloten geheel van stallen en woonhuis met een grote binnenplaats. Ze worden daarom ook wel carréboerderij genoemd. De gesloten carrévorm moest de bewoners en hun

bezittingen beschermen. Veel van deze gesloten boerderijen zijn gebouwd in de 18e eeuw in een gebied waar de Bokkenrijders actief waren. Vaak werden ze uitgebreid met poortgebouwen en torens waardoor ze de uitstraling van een kasteel kregen.

De Heerenhof

In Mechelen, een dorp dat aan de Geul ligt, staat De Heerenhof. Al in 1133 wordt er over deze statige boerenhof gesproken. In 1215 schenkt hertog Hendrik III van Limburg de hof van Mechelen aan de Johanniter Orde. Het was eeuwenlang hun commanderie en pachthoeve met een hospice waar hulpbehoevenden, zonder onderscheid des persoon, verzorgd werden. Waarschijnlijk heeft deze plek in ons land de oudste band met de Johanniter Orde. In 1797 kwam de hoeve in bezit van particulieren. Sinds 1999 is het gebouw in gebruik als vakantie-locatie onder anderen voor de vakanties van Johanniter Nederland. De 'carré'-boerderij werd een 'care'-boerderij.

Wijnandsrade

De volgende stop was op de binnenplaats van de kasteelhoeve behorende bij kasteel Wijnandsrade in het gelijknamige dorp. Daar dronken we koffie bij Brasserie Kasteel Wijnandsrade. Ze serveerden er een klein glaasje advocaat met slagroom bij. We moesten direct denken aan de vele gezellige avonden tijdens de Johanniter vakanties in de Heerenhof. Delen van het kasteel zijn te bezichtigen maar niet alles is evengoed bereikbaar voor bezoekers die slecht ter been zijn. Meer informatie is te vinden op www.kasteelwijnandsrade.nl

Een plaats met twee gezichten

Omdat het landschap zo mooi is, besloten we een beetje rond te rijden door de mosgroene heuvels en niet de kortste route naar Valkenburg te nemen. Eenmaal aangekomen troffen we weer een groot kasteel aan, maar dan wel een ruïne. Het zijn de restanten van Nederlands enige hoogteburch die al in 1050 werd gebouwd. Valkenburg is een stad met twee gezichten. Enerzijds heeft het een drukke stadskern met terrassen en winkels. Maar even weg van de drukte is het zelfs midden in de zomer een verstilte middeleeuwse stad met kleine straatjes en prachtige oude huizen. De kasteelruïne die boven de stad uit troont, is met een lift ook voor minder validen goed te bereiken. Hoewel de ruïne zelf niet geheel rolstoeltoegankelijk is, heb je er wel een prachtig uitzicht op de stad en de omgeving.

Ondergrondse geschiedenis

Onder de ruïne ligt de Fluweelengrot. Dit uitgestrekte gangenstelsel is vermoedelijk ontstaan in de elfde of twaalfde eeuw. Als gevolg van de mergelwinning door de blokbrekers ontstond er een uitgebreid labirynth van gangen. De mergel werd gebruikt voor de bouw van onder andere het Kasteel van Valkenburg (de kasteelruïne) waarmee de grot in verbinding staat. De Fluweelengrot herbergt tal van geheimen, indrukwekkende wandschilderingen, inscripties, sculpturen en een romantische kapel daterend uit de achttiende eeuw. In de Tweede Wereldoorlog diende de grot als schuilplaats. Tijdens de bevrijding van Valkenburg in september 1944 vonden er hevige gevechten plaats. Ongeveer vierhonderd mensen zochten in de grot beschutting

tegen dit geweld totdat zij op 17 september, na zes dagen en zes nachten, door de geallieerden werden bevrijd. Hierna heeft de grot (passend in de traditie van Johanniter Nederland) nog een tijd dienstgedaan als veldhospitaal en rustpunt voor soldaten. De Fluweelengrot is rolstoeltoegankelijk.

Limburgse lekkernijen

Na alle indrukken werd het toch echt tijd voor een stuk Limburgse vlaai, of zoals de Valkenburgers zelf zeggen 'vlaai'. Pal naast de Geul streken we neer op het terras van Botterweck aan de Grotestraat. En omdat alles gelijkvloers is, zijn de wc's ook goed bereikbaar. Na de drukte van Valkenburg reden we door het Geuldal, via Wijlre (waar de Brandbrouwerij staat) naar het pittoreske Gulpener. Daar staat al sinds 1825 de familie brouwerij waar het Gulpener bier wordt gemaakt. Gulpener biedt de mogelijkheid om tijdens een rondleiding een kijkje te nemen in de brouwerij en alle aspecten van het bierbrouwen te ontdekken. Tijdens de rondleiding zagen we niet alleen hoe bier gemaakt wordt, maar we konden dat ook ruiken en proeven. We sloten onze dag af met een heerlijk koel glas Gulpener op het terras naast de Geul.

(www.gulpenerbrouwlokaal.nl/arrangementen/rondleiding-gulpener-bierbrouwerij/) ➡

KAREL GREVEN

➤ Subsidie leidt tot ervaringen en resultaten

De subsidie die wij van het ministerie van VWS ontvingen om het vrijwilligerswerk na corona nieuw leven in te blazen hebben we goed kunnen inzetten. Tot eind september mogen we kosten declareren, daarna is het project beëindigd.

Dankzij de subsidie heeft Johanniter Nederland een aantal activiteiten kunnen ontwikkelen waar we anders niet de mogelijkheden voor hadden. Deels omdat we er de middelen niet voor hebben, deels omdat het ons aan mankracht ontbreekt. Nu konden we voor bepaalde onderdelen externe experts inhuren. En hoewel de subsidiepot bijna leeg is, kunnen we blijven profiteren van de ontwikkelingen die in gang zijn gezet. We geven een overzicht van de belangrijkste resultaten.

Stagiairs

Bij alle Johanniter zorgvakanties moeten er verpleegkundigen mee. Helaas staat deze beroepsgroep behoorlijk onder druk door krapte in de zorg en daardoor is het voor ons elke keer een uitdaging om voldoende verpleegkundigen te vinden voor de Johanniter vakanties. Zo ontstond het idee om te gaan samenwerken met zorgopleidingen, zodat verpleegkundigen en verzorgenden in spe hun stage kunnen doen bij Johanniter vakanties. We hebben hierover gesprekken gevoerd met verschillende zorgopleidingen. Jammer genoeg sloten de stage-eisen niet goed aan op wat wij konden bieden. Toch werden we steeds enthousiaster over het idee met stagiairs te werken en we hebben andere opleidingen benaderd, met vruchtbaar resultaat. Afgelopen jaar hebben wij op ons kantoor twee stagiairs mogen verwelkomen en we hopen dat er nog vele zullen

volgen, zeker omdat we inmiddels een erkend leerwerkbedrijf zijn. We zijn blij dat we op deze manier een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van jonge mensen.

Johanniter vakantie app

Voor ons is de Johanniter vakantie app die we dankzij de subsidie konden ontwikkelen een geweldige stap voorwaarts: de app is zowel een informatiecentrum als een ontmoetingsplatform voor vrijwilligers die de vakanties begeleiden. In de vorige editie van het *Contactblad* hebben we er al uitgebreid over geschreven. Inmiddels merken we meer en meer dat niet alleen de vrijwilligers profijt hebben van de app, maar dat het ook een positief effect heeft op de kantoorwerkzaamheden. Met de app kunnen sommige processen efficiënter worden ingericht dan voorheen, waardoor de voorbereiding en de afhandeling van de vakanties op kantoor sneller en gemakkelijker is geworden. Dubbele winst dus!

Online wervingscampagne

Van oudsher komen de meeste vrijwilligers voor de Johanniter vakanties binnen door mond tot mond-reclame: vrijwilligers die mee zijn geweest maken andere mensen enthousiast om zich ook aan te melden. Hoewel deze wervingsmethode waarschijnlijk zo oud is als de mensheid zelf, werkt hij nog altijd. Toch wilden we nu ook iets uitproberen dat

helemaal van deze tijd is. Daarom lanceerden we in het voorjaar een online wervingscampagne. Vooraf hadden we in samenwerking met het bureau dat ons hielp twee profielen opgesteld van het type mensen dat we graag wilden bereiken. De ene noemden we 'Mats' een twintiger die graag iets betekenisvol wil doen voor de samenleving, maar een te vol leven heeft om zich te committeren aan wekelijks vrijwilligerswerk. De andere noemden we 'Diana', een vrouw van middelbare leeftijd die graag haar zorghart wil laten spreken. Tijdens de campagneperiode kregen mensen die aan deze profielen voldeden op Facebook en Instagram een advertentie te zien over vrijwilligerswerk bij de Johanniter vakanties. Als ze geïnteresseerd waren konden ze doorklikken en hun contactgegevens achterlaten. Aan het einde van de campagne hadden we zo'n dertig namen van mensen die aangaven interesse te hebben in dit vrijwilligerswerk bij de Johanniter vakanties. Een mooie opbrengst, zeker als je bedenkt dat daarnaast nog tienduizenden mensen de advertenties hebben gezien. En wie weet waar dat toe leidt?

Libelle Zomerweek

Van 19 tot 25 mei stonden we op de Libelle Zomerweek met als doel nieuwe vakantie-vrijwilligers te werven. Spannend, want we hadden nog nooit aan zo'n groot evenement deelgenomen. We wisten vooraf niet goed wat we konden verwachten.

Gelukkig was er veel aandacht voor onze 'stand', die bijna volledig in beslag werd genomen door een mooie Johanniter rolstoelbus. We vielen dus op, maar minstens net zo belangrijk was de bemsing van de stand: bevlogen vakantie-vrijwilligers, die vanuit hun hart en hun ervaring bezoekers probeerden enthousiast te maken om zich óók in te gaan zetten voor de Johanniter vakanties.

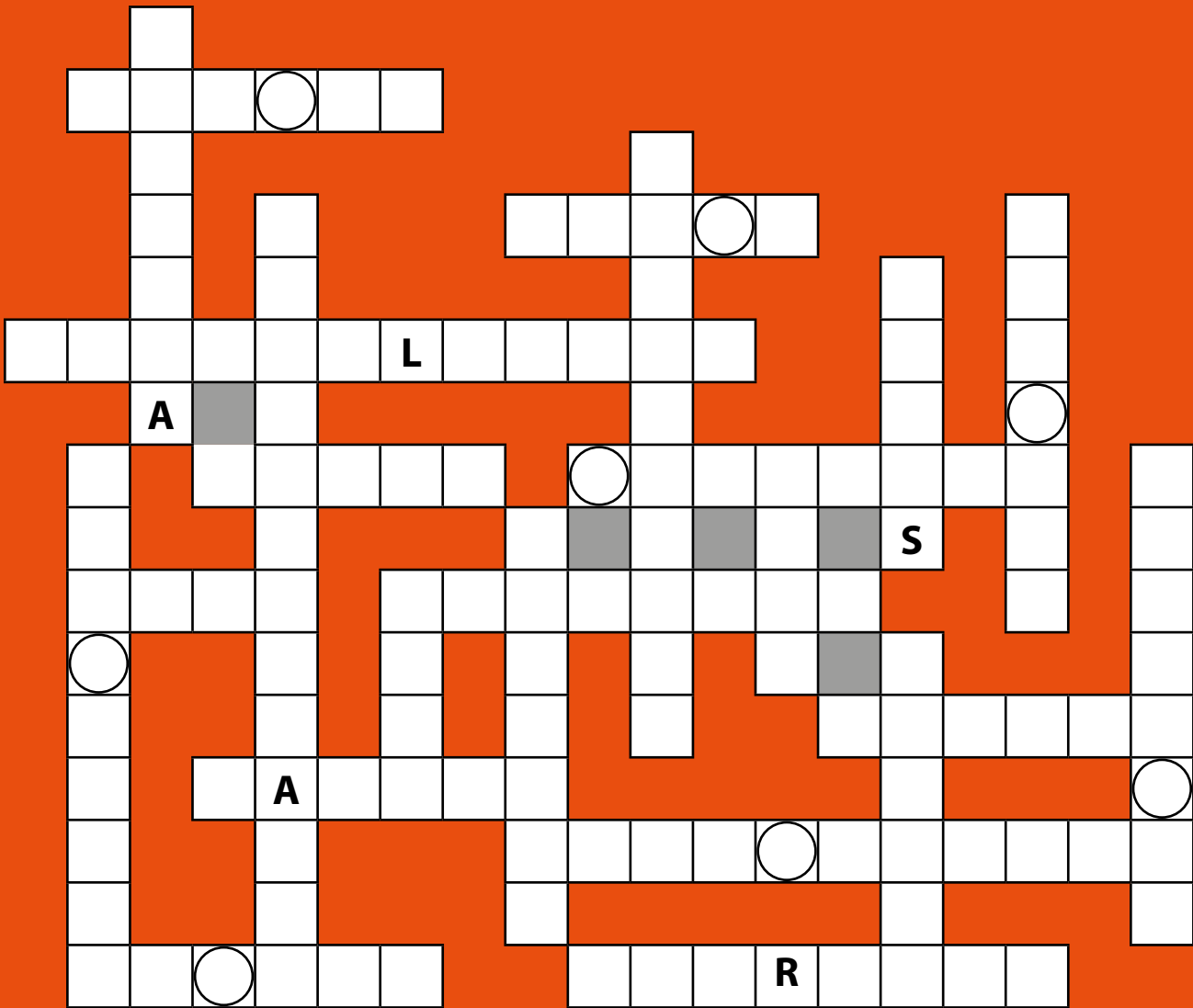
Wat leverde dit op? Een paar getallen: bijna 70.000 mensen bezochten de Libelle zomerweek. Ook al hebben we natuurlijk lang niet iedereen gesproken, we waren in elk geval op een opvallende manier zichtbaar en dat is altijd belangrijk. Als we meer bekendheid hebben, dan kunnen vakantie-gasten, vrijwilligers en sponsors ons ook beter vinden. Ongeveer 1.000 folders met informatie over vrijwilligerswerk bij de Johanniter vakanties zijn door geïnteresseerden meegenomen. Verder zijn er zo'n 200 vriendschapsarmbandjes uitgedeeld aan mensen met wie we een gesprekje voerden. En aan 50 mensen gaven we een koeltasje omdat ze zo geïnteresseerd waren dat ze hun gegevens achterlieten. Deze mensen hebben wij later benaderd en twintig van hen zijn inmiddels daadwerkelijk vakantie-vrijwilliger geworden. Een prachtig resultaat, met veel dank aan iedereen die hieraan heeft bijgedragen! 📌

KATINKA KERSTING

Vul in het diagram (van links naar rechts en van boven naar beneden) de namen in van een flink aantal staten in de U.S.A. Let wel: in de Engelse schrijfwijze. Met de atlas erbij moet het lukken. En... vergeet niet die twee staten die je zo gemakkelijk over het hoofd

zou kunnen zien! Enkele letters zijn al ingevuld. Is alles goed gedaan, dan kun je van de letters in de gemarkeerde vakjes ook weer de naam van een staat maken. Deze naam is de oplossing van de puzzel.

Good luck! 🍀

Stuur uw antwoord **vóór 15 oktober** naar: **redactie Contactblad, Lange Voorhout 48, 2514 EG Den Haag** of naar: kersting@johanniter.nl. Vergeet niet uw naam en adres te vermelden. De oplossing van de vorige puzzel was: Goudvink. De winnaar is Liesbeth Vos uit Arnhem. Zij krijgt een prijs thuisgestuurd. 📬

➤ Bijzonder weggetje

Elders in dit blad, in het artikel *Te doen in... Zuid-Limburg*, leest u onder andere over De Heerenhof. Toevallig bezocht ook redactielid Joke Bos De Heerenhof in Mechelen en daar maakte ze deze foto waaruit nog eens duidelijk naar voren komt dat de Johanniters een historische band hebben met deze plek. ➤

Henda Huisman

Rienk Lanooy

Ries Brouwer

➤ Medaille van Sint Jan

Op zaterdag 25 juni heeft de Johanniter Orde in Nederland bijzondere onderscheidingen uitgereikt tijdens de jaarlijkse Ridderdag in Zeist. Ries Brouwer kreeg de Medaille van Sint Jan voor haar inzet voor de Johanniter Opvang Ede en Henda Huisman kreeg de Medaille van Sint Jan voor haar inzet voor het Ziekenhuis Gelderse Vallei. Daarnaast werd aan ds. Rienk Lanooy de Eremedaille van Sint Jan uitgereikt voor zijn inspanningen als Johanniter Pastor. ➤

AGENDA

2022

17 sep	Johanniter Nederland Feestdag
1 t/m 7 okt	Zorgvakantie in Lunteren
23 t/m 27 dec	Kerstvakantie in Laag Zuthem
29 dec t/m 2 jan	Oud & Nieuwvakantie in Laag Zuthem

SPELUITREIKINGEN

2022

13 april	Ziekenhuis Gelderse Vallei (Ede), 4 Johanniterspelden, 3 JVV-medailles
31 mei	DSV VerzorgdLeven, locatie Duinrand, locatie Vlietstede, locatie Zorgthuis Katwijk (Rijnsburg en Katwijk), 12 Johanniterspelden
1 juni	DSV VerzorgdLeven, locatie Vlietstede/Hospice (Rijnsburg), 6 Johanniterspelden, 6 25-jaarsspelden
2 juni	Johannes Hospitium Vleuten (Vleuten), 35 Johanniterspelden
16 juni	DSV VerzorgdLeven, locatie Rustoord (Lisse), 3 Johanniterspelden, 3 25-jaarsspelden
28 juni	DSV VerzorgdLeven, locatie Huize Salem (Katwijk), 4 Johanniterspelden, 3 25-jaarsspelden

➤ Internationaal ontmoeten

Dit voorjaar waren er voor het eerst sinds twee jaar weer live bijeenkomsten van Johanniter International. Collega's van Johanniter Nederland namen deel aan de werkgroepen Vrijwillige Inzet en PR & Marketing op Malta. Daarna waren we op Cyprus bij de bijeenkomst Fondsenwerving en de Algemene ledenvergadering. ➤

HERMAN LIGTENBERG maakt als vrijwilliger de puzzels voor het *Contactblad*.

Via mijn vrouw ben ik bekend geworden met Johanniter Nederland. Zij is ruim vijftien jaar Johanniter vrijwilliger geweest bij Ziekenhuis Gelderse Vallei in Ede. Ongeveer anderhalf jaar geleden is ze ermee gestopt vanwege lichamelijke klachten. En intussen ben ik zelf Johanniter vrijwilliger geworden, al is het van een heel ander slag: ik maak de puzzels voor het *Contactblad*. Dit ben ik gaan doen naar aanleiding van een oproep in het *Contactblad* een paar jaar geleden. Er werd een nieuwe puzzelmaker gezocht. Omdat ik met pensioen ben en ik iets te doen wilde hebben, heb ik erop gereageerd. Eerder heb ik ook al puzzels gemaakt voor andere bladen zoals een wiskundetijdschrift en *Denksport*. Het puzzelen en rekenen zit een beetje in m'n genen. Vóór mijn pensioen werkte ik veertig jaar als leraar wiskunde en natuurkunde in het middelbaar onderwijs. Ook toen maakte ik soms puzzels voor mijn klassen op school. Dat waren wel andere puzzels dan die in het *Contactblad*, meer met cijfers en figuren. Bij het maken van de puzzels bedenk ik eerst altijd wat voor puzzel het gaat worden. Je hebt namelijk een aantal vormen zoals kruiswoordpuzzel (met allerlei variaties), cijfercode, cryptogram en woordzoeker. Stap één is dus om een keuze te maken uit al die mogelijke variaties. Stap twee is het maken van een diagram zodat de puzzel er mooi symmetrisch komt uit te zien. Ik begin altijd met de langste woorden en uit ervaring weet ik dat je moet oppassen met weinig voorkomende letters zoals de c, de w en de ij. Het cryptogram vind ik persoonlijk heel erg leuk om op te lossen maar ook leuk om in elkaar te stampen. Je moet dan over woorden gaan nadenken die bijvoorbeeld een dubbele betekenis hebben. Bijvoorbeeld het woordje casino. Dat is een plek waar je kunt gokken, maar ook een type brood dat je bij de bakker kunt halen. De omschrijving bij het cryptogram is dan: "Brood en spelen". Naast het maken van puzzels ga ik in mijn vrije tijd graag fietsen en wandelen, als het mooi weer is tenminste. Verder ben ik vrijwilliger op mijn oude school en op een basisschool. Op de middelbare school assisteer ik bij toetsen en examens en ik geef bijles aan leerlingen die extra hulp nodig hebben. Op de basisschool begeleid ik wat hoger begaafde kinderen en die laat ik ook veel puzzels oplossen. Want puzzelen en puzzels maken vind ik nu eenmaal erg leuk om te doen en ik zie mezelf er niet snel mee stoppen.

YANN OLDENBEUVING

